

Examining the Role of Digital Self-Efficacy in the Irrational Beliefs of Teenagers in the Second Period of High School

Fatemeh Esfandiari^{1*}

1. PhD student in the field of educational management, Department of Educational Sciences, Roudhen Branch, Islamic Azad University, Roudhen, Iran.

Journal Info:

Volume1, Issue3 Autumn 2022
Pages: 11-19

Article Dates:

Receive: 2022/08/12
Accept: 2022/10/25
Published: 2022/12/21

Keywords:

Digital Self-Efficacy, Irrational Beliefs, Teenagers, Second Year of High School

Purpose: The purpose of this research was to investigate the role of digital self-efficacy in the irrational beliefs of second year high school teenagers.

Method: The current research was applied in terms of purpose and descriptive and correlational in terms of method. The statistical population of the present study included all teenagers in the second year of high school studying in the academic year 2022-23 in the 3rd district of Tehran. Therefore, the sample size of the study was determined based on Morgan's table and considering the possibility of dropping 250 people. In order to sample with the purposeful and accessible sampling method, the statistical sample of the research was selected by referring to the boys and girls schools in the 3rd district of Tehran. The tools used to collect information included the Olfert and Schmidt Digital Self-Efficacy Scale (DSES) (2022) and the Jones Irrational Beliefs Questionnaire (IBQ-40) (1968). In this research, the collected data were statistically analyzed using SPSS software, Pearson's correlation coefficient and univariate regression analysis.

Findings: The results of regression analysis showed that digital self-efficacy can predict 19% of suicidal thoughts of the study sample. Also, the results showed that digital self-efficacy with a beta coefficient of -0.20 can negatively predict subjects' irrational beliefs ($p < 0.01$).

Conclusion: Therefore, it can be concluded that the irrational beliefs of teenagers can be predicted through digital self-efficacy.

Article Cite:

Esfandiari F. (2022). Examining the Role of Digital Self-Efficacy in the Irrational Beliefs of Teenagers in the Second Period of High School, *Iranian Society of Sociology of Education*. 1(3): 11-19

بررسی نقش خودکارآمدی دیجیتال در باورهای غیرمنطقی نوجوانان دوره دوم متوسطه

فاطمه اسفندیاری^{۱*}

۱. دانشجوی دکتری رشته مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

اطلاعات نشریه:

دوره ۱، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۱
صفحات: ۱۹ - ۱۱

تاریخ های مقاله:

دریافت: ۱۴۰۱/۰۵/۲۱
پذیرش: ۱۴۰۱/۰۸/۰۳
انتشار: ۱۴۰۱/۰۹/۳۰

واژگان کلیدی:

خودکارآمدی دیجیتال، باورهای غیرمنطقی، نوجوانان، دوره دوم متوسطه.

هدف: هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش خودکارآمدی دیجیتال در باورهای غیرمنطقی نوجوانان دوره دوم متوسطه بود.

روش: پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش، پژوهشی توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه نوجوانان دوره دوم مقطع متوسطه مشغول به تحصیل در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ در منطقه ۳ تهران بودند. از این رو، حجم نمونه پژوهش بر اساس جدول مورگان و با در نظر گرفتن احتمال ریزش ۲۵۰ نفر تعیین شد. به منظور نمونه گیری با شیوه نمونه گیری هدفمند و در دسترس با مراجعه به مدارس پسرانه و دخترانه منطقه ۳ تهران، نمونه آماری پژوهش انتخاب گردید. ابزار استفاده شده برای گردآوری اطلاعات شامل مقیاس خودکارآمدی دیجیتال اولفرت و اشمیت (DSES) (۲۰۲۲) و پرسشنامه باورهای غیرمنطقی جونز (IBQ-40) (۱۹۶۸) بود. در پژوهش حاضر داده های گردآوری شده با استفاده از نرم افزار SPSS و ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون تک متغیری مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت.

یافته ها: نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد خودکارآمدی دیجیتال می تواند ۱۹ درصد از باورهای غیرمنطقی نمونه آماری پژوهش پیش بینی کند. همچنین نتایج نشان داد خودکارآمدی دیجیتال با ضریب بتای ۰/۲۰- می تواند باورهای غیرمنطقی آزمودنی ها را به صورت منفی پیش بینی کند ($p < 0/01$).

نتیجه گیری: بنابراین می توان نتیجه گرفت که می توان از طریق خودکارآمدی دیجیتال، باورهای غیرمنطقی نوجوانان را پیش بینی نمود.

استناد به مقاله:

اسفندیاری ف. (۱۴۰۱). بررسی نقش خودکارآمدی دیجیتال در باورهای غیرمنطقی نوجوانان دوره دوم متوسطه، انجمن جامعه شناسی آموزش و پرورش ایران. ۱(۳): ۱۹-۱۱.

مقدمه

باورهای غیرمنطقی، خواست‌ها و اهدافی هستند که به صورت ترجیحات ضروری و الزامی در می‌آیند و تبدیل به اهداف اجباری و الزامی و قطعی می‌گردد به طوری که اگر برآورده نشوند به آشفتگی و اضطراب منجر می‌گردد (ملمع قبادی، صالحی ریزی و افزود، ۲۰۲۳). به نظر الیس^۱ رفتار و عواطف انسان ناشی از باورها، اعتقادات و طرز تفکر او است. اضطراب، افسردگی، غم، خشم و ترس همگی ناشی از طرز فکر و باورهای فرد نسبت به جهان و دیگران است. الیس نام این باورهای را باورهای غیرمنطقی گذاشت. منظور از باورهای غیرمنطقی خواست‌ها و اهدافی است که به صورت ترجیحات ضروری در می‌آیند به طوری که اگر برآورده نشوند تبدیل به اضطراب و آشفتگی می‌شوند (الیس، ۲۰۱۰). از نظر الیس (۲۰۰۱) انسان‌ها گرایش نیرومندی به این دارند که با درونی کردن عقاید خودشکن، خود را از لحاظ هیجانی ناراحت کنند و به همین دلیل است که دستیابی به سلامت روان و حفظ کردن آن واقعا دشوار است (الیس، ۲۰۰۱؛ ۲۰۱۰). نتایج مطالعات بسیاری بیانگر آن است که مشکلات عاطفی و رفتاری از تحریف واقعیت بر اساس فرض‌ها و منطق معیوب ناشی می‌شوند. این نوع ارزیابی‌های تحریف شده به هیجان‌های خاصی منجر می‌شوند. بنابراین پاسخ‌های هیجانی فرد با ارزیابی تحریف شده خود هماهنگ است نه با واقعیت (مانسل و ترنر^۲، ۲۰۲۲؛ میلر^۳ و همکاران، ۲۰۲۳).

باورهای غیرمنطقی، طرحواره‌ها و ساختارهای پیچیده‌ای هستند که مفاهیم ساختاریافته فرد را بر اساس واقعیت و پاسخ‌های رفتاری به آن واقعیت نشان می‌دهند. باورهای غیرمنطقی به عنوان باورهای خشک، افراطی و نامعقول تعریف شده‌اند (ووسو^۴ و همکاران، ۲۰۲۱).

با توجه به استفاده روزمره و تأثیرپذیری بسیار نوجوانان از دنیای دیجیتال به نظر می‌رسد یکی از متغیرهایی که می‌تواند در باورهای غیرمنطقی دانش‌آموزان نوجوان تأثیرگذار باشد خودکارآمدی دیجیتال است (پارساکیا و همکاران، ۲۰۲۳). خودکارآمدی^۵، سازه اصلی نظریه شناختی بندورا^۶ (۱۹۸۶) می‌باشد و به برداشت افراد از توانایی خود برای انجام کار و فعالیت اشاره دارد. بر این اساس، افراد تمایل دارند که به فعالیت‌هایی بپردازند که در انجام آنها احساس اطمینان کنند و اگر افراد در مورد انجام یک فعالیت احساس عدم توانایی کنند، به طور معمول از انجام آن اجتناب می‌کنند (بندورا، ۱۹۹۷؛ ۲۰۰۴؛ ۲۰۰۶؛ ۲۰۱۲). خودکارآمدی به عنوان یک عامل تعیین کننده مهم انتخاب اهداف پرچالش و فعالیت‌های دشوار فردی عمل می‌کند. یک فرد معمولاً اهدافی را انتخاب می‌کند که در کسب موفقیت‌آمیز آن‌ها، سطح معینی از توانایی را داشته باشد (بندورا، ۲۰۰۴). بر این اساس، افراد از فعالیت‌های که توانایی انجام آن‌ها را ندارند، اجتناب می‌کنند، این اجتناب به نوبه خود می‌تواند برای افراد در انجام فعالیت‌های چالش‌برانگیز و میزان تقویت مثبت بازخوردهای حاصل از آن محدودیت ایجاد کند. افرادی که به کارآمدی خود باور دارند، اهداف چالش‌انگیز را انتخاب می‌کنند و از تجارب تهدیدآمیز اجتناب می‌کنند و افراد با کارآمدی پایین از رویارویی با تکالیف، وظایف و اهداف مشکل پرهیز می‌کنند (دنگ^۷ و همکاران، ۲۰۲۲). افراد خودکارآمد بر اساس اهداف انتخابی، خود را موظف به تعیین معیارهای عملکرد کرده و پس از آن به مشاهده و قضاوت درباره نتایج عملکرد خود می‌پردازند و در صورت مشاهده ناهمخوانی بین سطوح واقعی و مطلوب عملکرد، آنان احساس نارضایتی کرده و این محرکی برای تعیین و اصلاح عمل در آن‌هاست. افراد از طریق انتخاب‌ها بر جریان زندگی شخصی و شغلی خود اثر می‌گذارند (لی^۸ و همکاران، ۲۰۲۲). رویکردهای بسیاری برای ارزیابی خودکارآمدی پیشنهاد شده است. این رویکردها دامنه گسترده‌ای از خودکارآمدی یک وظیفه خاص، یک حوزه خاص تا خودکارآمدی عمومی را دربرمی‌گیرد (مارش و همکاران، ۲۰۱۷). بر اساس نظر اولفرت و اشمیت (۲۰۲۲) خودکارآمدی دیجیتال شایستگی‌های دیجیتال را در پنج بعد اندازه‌گیری می‌کند؛ (۱) سواد اطلاعات و داده؛ (۲) همکاری و ارتباط؛ (۳) تولید محتوای دیجیتال؛ (۴) امنیت؛ (۵) حل مسئله (اولفرت و اشمیت، ۲۰۲۲). سواد اطلاعاتی شامل جستجو، ارزیابی، مدیریت و نگرش نسبت به داده‌ها و محتوای دیجیتال است. ارتباط و همکاری شامل تعامل، به اشتراک گذاری و مشارکت در فناوری‌های دیجیتال می‌باشد. همچنین دربردارنده اخلاق و مدیریت هویت دیجیتال می‌باشد. تولید محتوای دیجیتال شامل توسعه، ایجاد، ادغام، تبیین و بازنگری در محتوای دیجیتال است. همچنین برنامه‌نویسی و رعایت قانون کپی‌رایت را نیز در بر دارد. بعد امنیت شامل محافظت از اطلاعات و حریم شخصی، سلامت و بهزیستی، محیط پیرامون و ابزار دیجیتال است. در نهایت بعد حل مسئله متشکل از حل مشکلات فنی، شناسایی نیازها و پاسخگویی به نیازها از طریق تکنولوژی، خلاقیت در استفاده از تکنولوژی و شناسایی خلأهای شایستگی دیجیتال است (پارساکیا و همکاران، ۲۰۲۳).

¹ Ellis

² Mansell & Turner

³ Miller

⁴ Vassou

⁵ Self-efficacy

⁶ Bandura

⁷ Deng

⁸ Lei

آموزش و پرورش هر کشوری سهم مهم و اساسی در سرنوشت اجتماعی و سیاسی و فرهنگی آن کشور دارد. تقویت بنیه علمی و تربیتی کشور، انتقال فرهنگ به آیندگان و حفظ میراث گذشتگان، تقویت اراده ملی، ایجاد بینش سیاسی صحیح، برقراری روابط اجتماعی، تقویت پایه های اقتصادی، همه از جمله کارکردهای نظام تربیتی است که مدرسه می تواند در رسیدن به آنها نقش مهمی داشته باشد؛ بنابراین، شکوفایی مدرسه از جمله حساس ترین و حیاتی ترین رسالت نهادهای تربیتی است (امیری، ۱۴۰۰). به عبارتی، دوران مدرسه یکی از مهم ترین سال های تحصیلی است چراکه عادت به درس خواندن و تقویت پایه های درسی در این دوران شکل می گیرد و می توان آینده تحصیلی و شغلی درخشانی را برای خود رقم زد (دشتی پور، ۱۳۹۵). از طرفی باید گفت مهم ترین و اصلی ترین رسالت مدرسه دانش آموزانی هستند که سرمایه گذاری اصلی و اولیه باید بر روی آنان متمرکز شود. نظام آموزشی با تربیت نسلی روبه روست که باید آنها را برای زندگی اجتماعی آماده کند، بی توجهی به شرایط و اقتضائات و ضروریات زندگی اجتماعی باعث می شود یادگیرندگان مهارت های لازم را در تطبیق خود با جامعه نیاموخته باشند و دچار آسیب جدی شوند (نجاتی فر و همکاران، ۱۴۰۰). با توجه به پیشرفت روزافزون تکنولوژی و اهمیت شناخت و تبیین نقش آن در زندگی انسان ها و همچنین با توجه به این که مفهوم خودکارآمدی دیجیتال به تازگی در مطالعات روانشناسی مطرح شده و در رابطه با این متغیر نیز کمبود و خلأ پژوهشی حس می گردد، پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش خودکارآمدی دیجیتال در باورهای غیرمنطقی نوجوانان دوره دوم متوسطه انجام شد.

روش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش، پژوهشی توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه نوجوانان دوره دوم مقطع متوسطه مشغول به تحصیل در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ در منطقه ۳ تهران بودند. از این رو، حجم نمونه پژوهش بر اساس جدول مورگان و با در نظر گرفتن احتمال ریزش ۲۵۰ نفر تعیین شد. به منظور نمونه گیری با شیوه نمونه گیری هدفمند و در دسترس با مراجعه به مدارس پسرانه و دخترانه منطقه ۳ تهران، نمونه آماری پژوهش انتخاب گردید. ابزار استفاده شده برای گردآوری اطلاعات شامل مقیاس خودکارآمدی دیجیتال اولفرت و اشمیت (DSES) (۲۰۲۲) و پرسشنامه باورهای غیرمنطقی جونز (IBQ-40) (۱۹۶۸) بود. ملاک های ورود به پژوهش شامل: تحصیل در دوره دوم مقطع متوسطه و ملاک های خروج از پژوهش شامل ناقص پر کردن پرسشنامه و داشتن تشخیص بیماری روانپزشکی حاد و استفاده از قرص های روانپزشکی بود.

ابزار پژوهش

۱. **مقیاس خودکارآمدی دیجیتال (DSES).** این مقیاس در سال ۲۰۲۲ توسط اولفرت و اشمیت به منظور اندازه گیری شایستگی های دیجیتالی آزمودنی در استفاده از فناوری های دیجیتالی تهیه و تدوین شد و در ایران توسط پارساکیا و همکاران (۲۰۲۳) ترجمه و هنجاریابی شد. این پرسشنامه مشتمل بر ۲۵ گویه بوده و خودکارآمدی دیجیتال را در پنج بعد اندازه گیری می کند که عبارت است از: ۱) سواد اطلاعات و داده (۳ گویه)؛ ۲) همکاری و ارتباط (۸ گویه)؛ ۳) تولید محتوای دیجیتال (۴ گویه)؛ ۴) امنیت (۵ گویه)؛ ۵) حل مسئله (۵ گویه). گویه های این مقیاس بر اساس طیف لیکرت ۶ نقطه ای نمره گذاری می شود. بنابراین نمره کلی این پرسشنامه در بازه ۲۵ تا ۱۵۰ قرار می گیرد. همچنین، نمره خرده مقیاس های سواد اطلاعات و داده در بازی ۳ تا ۱۸، همکاری و ارتباط در بازه ۸ تا ۴۸، تولید محتوای دیجیتال در بازه ۴ تا ۲۴ و امنیت و حل مسئله هر دو در بازه ۵ تا ۳۰ قرار می گیرد. روایی این پرسشنامه توسط سازندگان آن با استفاده از روش های تعیین روایی صوری، روایی همگرا، روایی واگرا و روش تحلیل عاملی تأییدی بررسی و تأیید شد. پایایی این مقیاس نیز با استفاده از روش بازآزمایی تأیید شد. ضریب همبستگی برای پایایی این مقیاس به روش بازآزمایی محاسبه شد؛ ضریب همبستگی برای خرده مقیاس های سواد داده و اطلاعات ۰/۵۹، ارتباط و همکاری ۰/۵۹، تولید محتوای دیجیتال ۰/۷۷، امنیت ۰/۶۸ و برای حل مسئله ۰/۷۱ گزارش شد. در ایران نیز در پژوهش انجام شده توسط پارساکیا و همکاران (۲۰۲۳) پس از تأیید روایی صوری، ۵ عامل بارز و ویژه بزرگ تر از ۱ طریق تحلیل عاملی اکتشافی شناسایی شد به طوری که ۵ عامل به دست آمده در مجموع قادر بودند ۷۰/۵۵ درصد خودکارآمدی دیجیتال را تبیین کنند. تحلیل عاملی تأییدی نیز معناداری گویه های هر ۵ عامل را نشان داد. همچنین ضرایب به دست آمده برای روایی همگرا، پایایی بازآزمایی، آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی همگی بالاتر از ۰/۷۰ بوده که نشان دهنده پایایی مناسب این پرسشنامه است.

۲. **پرسشنامه باورهای غیر منطقی جونز (IBQ-40).** پرسشنامه باورهای غیرمنطقی جونز ۴۰ سوالی در سال ۱۹۶۸ توسط جونز و بر اساس نظریه ایس طراحی شد. این پرسشنامه یکی از پر استفاده ترین ابزارهای اندازه گیری باورهای غیرمنطقی در جهان است. نسخه اصلی این پرسشنامه ۱۰۰ سوال بسته را شامل می شود که از ۱۰ عامل تشکیل شده و هر عامل یک نوع تفکر غیرمنطقی را بررسی می کند. فرم کوتاه این آزمون در ایران توسط عبادی و معتمدین در سال ۱۳۸۴ طراحی گردید. آنها پس از تحلیل پاسخ نامه های آزمودنی ها، ۶۰ ماده از ۱۰۰ ماده آزمون را حذف کردند. نمره گذاری پرسشنامه براساس طیف لیکرت ۵ درجه ای از ۱ برای (کاملاً مخالفم) تا ۵ برای (کاملاً موافقم) امتیازبندی شده است. به گونه ای که نمره بالا بیانگر باورهای غیرمنطقی و ناکارآمد و

نمره پایین نشان‌دهنده باورهای منطقی و کارآمد است. جونز (۱۹۶۸) پایایی پرسشنامه را با استفاده از روش بازآزمایی ۰/۹۲ گزارش کرد. در پژوهش مشک (۲۰۰۵) ضریب پایایی پرسشنامه باورهای غیرمنطقی به دو روش آلفای کرونباخ و تنصیف به ترتیب ۰/۶۶ و ۰/۶۵ گزارش شده است.

شیوه اجرا

ابتدا به طور تصادفی ۶ مدرسه (سه مدرسه پسرانه و سه مدرسه دخترانه) از میان مدارس دوره دوم مقطع متوسطه منطقه ۳ شهر تهران انتخاب شدند. پژوهش‌گر پس از تعیین حجم نمونه پژوهش‌گر به نمونه‌گیری به روش هدفمند و در دسترس مبادرت ورزید و تا جایی که ۲۵۰ پرسشنامه تکمیل گردد به کار خود ادامه داد. در نهایت داده‌های به دست آمده از طریق تکمیل پرسشنامه‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم افزار SPSS و ضریب همبستگی پیرسون و آزمون رگرسیون خطی مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت تا فرضیه پژوهش آزموده شود.

یافته‌ها

از لحاظ یافته‌های جمعیت‌شناختی پژوهش حاضر از میان ۲۵۰ شرکت‌کننده ۱۵۱ نفر (۶۰/۴ درصد) پسر و ۹۹ نفر (۳۹/۶ درصد) پسر بودند. همچنین میانگین (انحراف معیار) سن شرکت‌کنندگان پژوهش حاضر ۱۶/۴۲ (۱/۲۲) سال بود. در جدول زیر یافته‌های آمار توصیفی پژوهش حاضر گزارش شده است.

جدول ۱. یافته‌های آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کشیدگی	چولگی
خودکارآمدی دیجیتال	۹۰/۴۱	۲۳/۶۶	-۰/۸۹	-۱/۳۳
باورهای غیرمنطقی	۱۳۲/۵۱	۲۶/۸۸	-۰/۹۴	۰/۵۰

همان طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، میانگین (انحراف معیار) نمرات شرکت‌کنندگان در خودکارآمدی دیجیتال ۹۰/۴۱ (۲۳/۶۶) و باورهای غیرمنطقی ۱۳۲/۵۱ (۲۶/۸۸) به دست آمد. همچنین، مقادیر کشیدگی و چولگی همگی عددی بین -۲ تا +۲ را نشان می‌دهد که به معنای برخورداری داده‌ها از توزیع طبیعی می‌باشد. لذا می‌توان از آزمون‌های پارامتریک استفاده نمود. در ادامه نتایج آزمون همبستگی پیرسون گزارش شده است.

جدول ۲. نتایج ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲
۱. خودکارآمدی دیجیتال	۱	
۲. باورهای غیرمنطقی	-۰/۲۵۶*	۱

* p < 0.01

نتایج جدول فوق حاکی از آن است که ضریب همبستگی پیرسون برای رابطه میان خودکارآمدی دیجیتال و باورهای غیرمنطقی در سطح ۰/۰۱ و همچنین علامت همبستگی حاکی از آن است که رابطه میان خودکارآمدی دیجیتال و باورهای غیرمنطقی معکوس و معنادار است (p < ۰/۰۱).

جدول ۳. نتایج رگرسیون پیش‌بینی باورهای غیرمنطقی بر اساس خودکارآمدی دیجیتال

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	R	R ²	sig	R ² adj
رگرسیون	۲۹۳۲۴/۴۹	۱	۲۹۳۲۴/۴۹	۸/۸۱	۰/۴۳۹	۰/۱۹۳	۰/۰۰۰	۰/۱۹۰
باقیمانده	۱۳۹۸۵۳/۶۳	۲۴۸	۵۶۳/۹۲۵					
کل	۱۶۹۱۷۷/۴۹	۲۴۹						

همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود مقدار sig کمتر از ۰/۰۱ شده است و نشان از معنی‌دار بودن مدل رگرسیون می‌باشد، یعنی متغیر پیش‌بین بر متغیر ملاک تأثیر معنادار دارد. شاخص R² (ضریب تعیین چندگانه): این شاخص مشخص می‌کند که چند درصد از تغییرات متغیر ملاک توسط متغیر پیش‌بین تبیین می‌شود. به عبارت دیگر متغیر پیش‌بین چند درصد توانایی برازش متغیر وابسته را دارد. در این پژوهش مقدار R² برابر ۰/۱۹۳ شده است؛ به این معنا

که متغیر مستقل (خودکارآمدی دیجیتال) ۱۹/۳ درصد توانایی پیش‌بینی باورهای غیرمنطقی نمونه آماری پژوهش را دارد و ۸۱/۷ درصد باقیمانده مربوط به سایر عوامل می‌باشد. شاخص R^2_{adj} (ضریب تعیین تصحیح‌شده): این شاخص توانایی پیش‌بینی متغیر وابسته را توسط متغیر پیش‌بین در جامعه بررسی می‌کند در واقع با کمی تعدیل، نمونه را به تمام جامعه بسط می‌دهد. مقدار این ضریب در این پژوهش ۰/۱۹۰ شده است، به عبارت دیگر متغیر مستقل (خودکارآمدی دیجیتال) ۱۹ درصد توانایی پیش‌بینی باورهای غیرمنطقی را دارد.

در ادامه ضرایب استاندارد، خطای استاندارد و مقدار t به دست آمده در مدل رگرسیونی گزارش شده است.

جدول ۴. ضرایب استاندارد، خطای استاندارد و آماره T متغیرهای وارد شده در معادله رگرسیون

متغیر پیش‌بین	ضرایب رگرسیون	خطای استاندارد	استاندارد شده	آماره T	sig	سطح معناداری
مقدار ثابت	۹/۳۱	-	-	۱۵/۹۹	۰/۰۰۰	۰/۰۱
خودکارآمدی دیجیتال	۰/۰۳	-۰/۲۰	Beta	-۴/۵۱	۰/۰۰۲	۰/۰۱

همان‌طور که نتایج جدول نشان می‌دهد خودکارآمدی دیجیتال با ضریب بتای $-۰/۲۰$ می‌تواند باورهای غیرمنطقی آزمودنی‌ها را به صورت منفی پیش‌بینی کند ($p < ۰/۰۱$).

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش خودکارآمدی دیجیتال در باورهای غیرمنطقی نوجوانان دوره دوم متوسطه انجام شد. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها با استفاده از تحلیل رگرسیون نشان داد خودکارآمدی دیجیتال می‌تواند ۱۹ درصد از باورهای غیرمنطقی نمونه آماری پژوهش پیش‌بینی کند. نتایج حاصل از این پژوهش با نتایج مطالعات پیشین همچون پژوهش‌های عزیزی و همکاران (۲۰۲۲)، تابا و همکاران (۲۰۲۲)، تتری و جوجاروی (۲۰۲۲)، اولفرت و همکاران (۲۰۲۲) و پیفر و همکاران (۲۰۲۰) همسو بود.

در تبیین نتایج به دست آمده می‌توان گفت دانش و مهارت‌های مرتبط با وسایل دیجیتالی و نرم‌افزارهای مختلف به یکی از مهارت‌های اساسی در جوامع مدرن تبدیل شده است (اولفرت و همکاران، ۲۰۲۲). تحقیقات نشان داده است که نه تنها مهارت‌های عینی بر استفاده مؤثر از ابزار دیجیتالی نقش دارد بلکه مؤلفه‌های ذهنی نیز در این امر تأثیرگذار است (پیفر و همکاران، ۲۰۲۰). به طور ویژه مطالعات انجام شده از تأثیر خودکارآمدی بر استفاده مؤثر از سیستم‌های دیجیتال و پیش‌بینی آن حمایت می‌کند (اولفرت و همکاران، ۲۰۲۲). تتری و جوجاروی (۲۰۲۲) نشان دادند که خودکارآمدی و خودکارآمدی در استفاده از اینترنت می‌تواند به کارگیری خدمات سلامت و اجتماعی دیجیتال را پیش‌بینی کند. آن‌ها نتیجه گرفتند که افرادی که خودکارآمدی بالاتری در استفاده از اینترنت دارند به دلیل به کارگیری بیشتر و بهتر خدمات دیجیتال از سلامت روانی و جسمانی بالاتری برخوردارند. تابا و همکاران (۲۰۲۲) نشان دادند نوجوانان به علت برخورد با اصطلاحاتی که فهم اطلاعات مرتبط با سلامت در اینترنت را دشوار می‌کنند از خودکارآمدی پایینی در استفاده از این اطلاعات برخوردارند لذا به ندرت به شکل داوطلبانه به سراغ این اطلاعات می‌روند.

در تبیین یافته‌های پژوهش می‌توان بیان نمود که باورهای غیرمنطقی باورهایی هستند که بر روان فرد سلطه دارند و عامل تعیین‌کننده نحوه تعبیر و تفسیر و معنی دادن به رویدادها و تنظیم‌کننده کیفیت و کمیت رفتارها و عواطف است (لواسانی و طاهری، ۲۰۲۲). باورهای غیرمنطقی با اینکه حقیقت ندارد و با واقعیت منطبق نیست، برای فرد اجبار می‌آورد، تعادل فرد را از بین می‌برد، از ایجاد نظم جلوگیری می‌کند و مانع مواجهه موفقیت‌آمیز با حوادث تحریک‌کننده می‌گردد (منسل و ترنر، ۲۰۲۲). الیس در مورد مشکلات رفتاری و روانی معتقد است که بسیاری از ناراحتی‌های مردم و زندگی عاطفی نامنظم آن‌ها ریشه در انواع عقاید غیر منطقی و غیر واقعی در مورد خود و جهان پیرامون آن‌ها دارد. از نظر او مشکلات روانی نتیجه شناخت‌های نادرست افراد است، چرا که عواطف محصول شناخت است و پیامدهای فراوانی که از تفکرات غیر منطقی ناشی می‌شوند، علل اساسی مهم‌ترین اختلال‌های هیجانی به شمار می‌روند (شریف آرا و همکاران، ۲۰۲۳). باورهای غیرمنطقی با واقعیت همگونی ندارند و بر اساس ظن و گمان هستند و این امر موجب تعارض شده و مانع برخورد موفقیت‌آمیز فرد با حوادث و الزام‌های زندگی می‌شود (کاربونیرو، مارتین-انتن و فیجو، ۲۰۲۱). بر این اساس، در مورد نقش خودکارآمدی دیجیتال در باورهای غیرمنطقی می‌توان به ابعاد آن اشاره نمود. سواد اطلاعاتی شامل جستجو، ارزیابی، مدیریت و نگرش نسبت به داده‌ها و محتوای دیجیتال است. ارتباط و همکاری شامل تعامل، به اشتراک گذاری و مشارکت در فناوری‌های دیجیتال می‌باشد. همچنین دربردارنده اخلاق و مدیریت هویت دیجیتال می‌باشد. تولید محتوای دیجیتال شامل توسعه، ایجاد، ادغام، تبیین و بازنگری در محتوای دیجیتال است. همچنین برنامه‌نویسی و رعایت قانون کپی‌رایت را

نیز در بر دارد. بعد امنیت شامل محافظت از اطلاعات و حریم شخصی، سلامت و بهزیستی، محیط پیرامون و ابزار دیجیتال است. در نهایت بعد حل مسئله متشکل از حل مشکلات فنی، شناسایی نیازها و پاسخگویی به نیازها از طریق تکنولوژی، خلاقیت در استفاده از تکنولوژی و شناسایی خلأهای شایستگی دیجیتال است (پارساکیا، رستمی و سعادت، ۲۰۲۳). از این رو می‌توان این گونه نتیجه گرفت که افرادی که خودکارآمدی دیجیتالی پایینی دارند به سرعت تحت تأثیر انواع اطلاعات در فضای مجازی قرار گرفته و محتوای موجود در اینترنت می‌تواند باعث ایجاد باورهای غیرمنطقی در آن‌ها شود. در سوی دیگر، افرادی که خودکارآمدی دیجیتالی بالایی دارند توانایی تجزیه و تحلیل مطالب و صحت‌سنجی و ارزیابی محتواهای مختلف و همچنین هویت‌های مجازی را دارا می‌باشد که این می‌تواند رابطه موجود میان خودکارآمدی دیجیتال و باورهای غیرمنطقی را توضیح دهد.

پژوهش حاضر همچون تمامی پژوهش‌ها دارای محدودیت‌هایی بود. یکی از مهم‌ترین این محدودیت‌ها استفاده از پرسشنامه‌های خودگزارشی بود که این ابزار به علت امکان عدم رعایت اصل صداقت پاسخگویان و همچنین اشتباه در پر کردن گزینه‌ها و یا بهتر یا بدتر نشان دادن خود می‌تواند با خطا همراه باشد. همچنین جامعه آماری پژوهش محدود به دانش آموزان نوجوان دوره دوم متوسطه بود و پژوهش تنها در میان مدارس منطقه ۲ شهر تهران انجام شد که این می‌تواند قدرت تعمیم‌دهی یافته‌ها را کاهش دهد. بنابراین پیشنهاد می‌گردد در تعمیم یافته‌های پژوهش دقت کافی به عمل آید.

در نهایت بر اساس نتایج به دست آمده از پژوهش حاضر می‌توان پیشنهاد نمود که پژوهش‌گران بیش‌تر به بررسی جنبه‌های خاص خودکارآمدی به جای خودکارآمدی عمومی بپردازند. همچنین پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های بیش‌تری در زمینه خودکارآمدی دیجیتال و با لحاظ نمودن متغیرهای دیگر و همچنین متغیرهای میانجی به منظور شناسایی ارتباط خودکارآمدی دیجیتال با سایر متغیرها انجام شود. به علاوه، پیشنهاد می‌گردد در تهیه و تدوین پروتکل‌های روان‌درمانی و مشاوره از مفهوم خودکارآمدی دیجیتال استفاده گردد و در انتها پیشنهاد می‌شود خودکارآمدی دیجیتال در کارگاه‌های آموزشی برای عموم و همچنین متخصصی مشاوره و روان‌درمانی برگزار گردد.

ملاحظات اخلاقی: در تمام مراحل پژوهش سعی شد اصول اخلاقی مورد توجه قرار گیرد. ضمن دادن آزادی انتخاب به شرکت‌کنندگان و دادن اطمینان

جهت رعایت اصول رازداری، سعی بر آن بود تا به حریم شخصی زندگی افراد احترام گذاشته شود.

تعارض منافع: بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

سهم نویسندگان: نگارش مقاله تماماً توسط نویسندگان بصورت مشترک و برابر انجام گرفته است.

تشکر و قدردانی: از همه افراد شرکت‌کننده در پژوهش و همه افرادی که در اجرای این پژوهش همکاری داشتند تشکر و قدردانی می‌شود.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین اعتبار مالی سامان یافته است.

References

- Bandura, A. (1986). The explanatory and predictive scope of self-efficacy theory. *Journal of social and clinical psychology, 4*(3), 359-373.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W. H. Freeman.
- Bandura, A. (2004). Cultivate self-efficacy for personal and organizational effectiveness.
- Bandura, A. (2006). Guide for constructing self-efficacy scales. In F. Pajares & T. Urdan (Eds.), *Adolescence and education: Vol. 5. Self-efficacy and adolescence* (pp. 307–337). Greenwich, CT: Information Age.
- Bandura, A. (2012). On the functional properties of perceived self-efficacy revisited. *Journal of management, 38*(1), 9-44.
- Carbonero, M. Á., Martín-Antón, L. J., & Feijó, M. (2021). Irrational beliefs in relation to certain behaviors in adolescents.
- Deng, W., Lei, W., Guo, X., Li, X., Ge, W., & Hu, W. (2022). Effects of regulatory focus on online learning engagement of high school students: The mediating role of self-efficacy and academic emotions. *Journal of Computer Assisted Learning, 38*(3), 707-718.
- Ellis, A. (2001). *Overcoming destructive beliefs, feelings, and behaviors*. Amherst, NY: Prometheus Books.
- Ellis, A. (2010). *Overcoming destructive beliefs, feelings, and behaviors: New directions for rational emotive behavior therapy*. Prometheus Books.
- Jones, R. G. (1968). *A FACTORED MEASURE OF ELLIS' IRRATIONAL BELIEF SYSTEM, WITH PERSONALITY AND MALADJUSTMENT CORRELATES*. Texas Tech University.
- Lavasani, M., & Taheri, A. (2023). The relationship between sexual function and irrational beliefs and self-concept in married women in Tehran. *Journal of Applied Family Therapy, 3*(5), 425-446.
- Lei, W., Wang, X., Dai, D. Y., Guo, X., Xiang, S., & Hu, W. (2022). Academic self-efficacy and academic performance among high school students: A moderated mediation model of academic buoyancy and social support. *Psychology in the Schools, 59*(5), 885-899.
- Malma Ghobadi, F., Salehi Rizi, E., & Afzood, A. (2023). Structural model of marital commitment based on irrational beliefs and marital justice with the mediation of cognitive emotion regulation. *Journal of Applied Family Therapy, 4*(2), 60-78.
- Mansell, P. C., & Turner, M. J. (2022). Testing the REBT-I model in athletes: Investigating the role of self-confidence between irrational beliefs and psychological distress. *Psychology of Sport and Exercise, 63*, 102284.
- Marsh, H. W., Martin, A. J., Yeung, A. S., & Craven, R. G. (2017). Competence self-perceptions. *Handbook of competence and motivation: Theory and application, 85-115*.
- Miller, A., Calder, B., Turner, M., & Wood, A. (2023). Exploring the association between irrational beliefs, motivation regulation and anxiety in ultra-marathon runners: a mixed methods approach. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy, 41*(2), 392-410.
- Parsakia, K., Rostami, M., & Saadati, S. M. (2023). Validity and reliability of digital self-efficacy scale in Iranian sample. *Journal of Adolescent and Youth Psychological Studies, 4*(4), 152-158.
- Parsakia, K., Rostami, M., Saadati, N., Darbani, S. A., & Navabinejad, S. (2023). Analyzing the causes and factors of the difference between the girls of the generation Z and the previous generations in Iran from the perspective of social psychology. *Psychology of Woman Journal, 4*(1), 1-16.
- Peiffer, H., Schmidt, I., Ellwart, T., & Ulfert, A. S. (2020). Digital competences in the workplace: Theory, terminology, and training. In *Vocational education and training in the age of digitization: Challenges and opportunities* (pp. 157-181). Verlag Barbara Budrich.
- Sharif Ara, B., Khosropour, F., & Molayi Zarandi, H. (2023). Effectiveness of Acceptance and Commitment Therapy (ACT) on Emotional Processing, Irrational Beliefs and Rumination in Patients with Generalized Anxiety Disorder. *Journal of Adolescent and Youth Psychological Studies, 4*(4), 34-44.
- Taba, M., Allen, T. B., Caldwell, P. H., Skinner, S. R., Kang, M., McCaffery, K., & Scott, K. M. (2022). Adolescents' self-efficacy and digital health literacy: a cross-sectional mixed methods study. *BMC Public Health, 22*(1), 1223.

- Tetri, B., & Juujärvi, S. (2022). Self-efficacy, internet self-efficacy, and proxy efficacy as predictors of the use of digital social and health care services among mental health service users in Finland: A cross-sectional study. *Psychology research and behavior management*, 291-303.
- Ulfert, A. S., Antoni, C. H., & Ellwart, T. (2022). The role of agent autonomy in using decision support systems at work. *Computers in Human Behavior*, 126, 106987.
- Ulfert-Blank, A. S., & Schmidt, I. (2022). Assessing digital self-efficacy: Review and scale development. *Computers & Education*, 104626.
- Vassou, C., Yannakoulia, M., Georgousopoulou, E., Chrysohoou, C., Pitsavos, C., Cropley, M., & Panagiotakos, D. B. (2021). Irrational beliefs as a major risk factor for type 2 diabetes, among people away from the Mediterranean diet; the Attica epidemiological study. *Atherosclerosis*, 331, e45.

